

Tabor za najstnike, številka 7

**PRVI V SREDNJI EVROPI SO
SMUČALI SLOVENC**

DEL KROJA TUDI KLOBUK

tabor

taborniška revija
xxxxiii 1999

POZDRAVLJENI

Draži gozdovniki in gozdnice,
pred nami je že zadnja številka naše revije v
tem letu. V njej si med drugim lahko preberete,
kako so snučali včasih, z doma narejenimi
snučalniki. Kot se za predpaznično številko
spodobi, pa vam v njej ponujamo tudi nekaj
nasvetov o obravnavi smelice. V imenu vseh,
ki nastanjamo to revijo, vam želim srečno
2000!

Špela

Pošto lahko pošiljate na Gozdovnikov
naslov:

Zveza tabornikov Slovenije

Parmova 33

1116 Ljubljana

(s pripisom: za Gozdovnika)

ali po elektronski pošti na naslov

urednice:

spelan@hotmail.com

Kot vedno, bomo veseli vsakega
pisma, razglednice z zimovanja,
pohvale ali kritike, skratka, vsega,
kar nam želite sporočiti.

PSIH.

Horoskop, ki ga lahko preberete v tej številki Gozdovnika, izjemoma ne velja le do prihodnje številke, ampak za vse leto 2000. Zato si ga kar se da natančno preberite in zapomnite! Pravila smo objavili že v prejšnji številki, in jih tokrat ne bomo ponavljali. Opozoriti velja le, da se prerokovalci našega uredništva že odpravljajo na novoletne počitnice, tako da so tale horoskop spisali bolj na hitro - zato se nikar 100-odstotno ne zanašajte nanj!

Ne zapletaj se po nepotrebnem. Raje priznaj napako, tudi če se misliš, da ti ne bo oprosteno. Boš videla, da ljudje niso tako neodpustljivi, kot se zdi na prvi pogled.

Spet boš v središču pozornosti. Vsi te bodo hoteli v svoji družbi, tako da ne boš imela veliko časa zase. Osamljenosti se ti torej res ni treba bati.

GOZDOVNIK - priloga taborniške revije Tabor, ki jo je mogoče za 200 SIT dobiti tudi v samostojni obliki. Vsi slovenski gozdovniki in gozdnice (taborniki od 11 do 15 let) jo dobijo zastonj, saj je vključena v članarino. Izhaja trikrat na leto. Številka 7, december 1999. Gozdovnika je zasnoval Malus (Miha Logar). Urednica: Špela Novak. Logotip in Gozdovnikova pisava: Luna (Tea Šifrer). Grafična podoba: Malus, Luna in Pipc. Postavitev na računalniku: Bizi (Igor Bizjak). Fotografiji na naslovnici: Muc (Miha Maček). Ilustratorji: Seki (Jaka Bevk), Milanka Fabjančič, Neva (Nevenska Vrba), Alenka Šalej.

TABOR - taborniška revija. Glavna urednica: Mateja Šušteršič Dimić. Odgovorni urednik: Matija Tonejc. Predsednik izdajateljskega sveta: Marjan Moškon. Naslov uredništva: Revija Tabor, Parmova 33, 1116 Ljubljana. Telefon 061/300-08-20, faks 061/13 61 477, e-pošta ZTS@guest.arnes.si. Tekoči račun: 50101-678-47184. Na podlagi zakona na dodano vrednost (Ur. list RS, št. 89/98 sodi revija med proizvode, za katere se obračuna davek na dodano vrednost po stopnji 8%. Grafična priprava: Tridesign, Ljubljana. Tisk: Tiskarna Skušek, Ljubljana. Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana.

ZAKAJ KROJ?

V prejšnji številki smo govorili o tem, da pridobivanje znanja in podeljevanje priznanj ni nekaj, kar bi »izumili« taborniki, ampak je bila ta dejavnost zelo pomembna že pri pri naših predhodnikih. Tudi kroja si nismo izmislili taborniki, ampak so posebno uniformo poznali tako predvojni skavti kot gozdovniki.

V priročniku za skavte pripravnike iz leta 1939 lahko med drugim preberemo, da je **skavtski kroj** enoten po vsem svetu. »Seveda, **kroj še ne naredi dečka popolnega skavta**, temveč je to samo viden znak, da pripada tej veliki organizaciji in da dela po njenih smernicah. Deček bi bil lahko pravi skavt tudi brez kroja, toda ta kroj je za vse dečkovo življenje pri skavtih najprikladnejši in najtrpežnejši. Poleg tega je tudi zelo udoben, se prijetno nosi in je zelo uporaben ter je razmeroma zelo poceni. Če si ga deček ne more kupiti takoj vsega, bo pač počasi zbiral denar, da si bo od časa do časa kupil nov del ter si tako polagoma kroj izpopolnil.«

Skavti - taborniki s klobuki

In kakšen je bil skavtski kroj? Njegova največja značilnost je bil skavtski klobuk rjavozelene barve in s trdimi, širokimi krajci. Pas na klobuku je bil usnjen in 2 centimetra širok, spredaj pa je bil na klobuk pritrjen

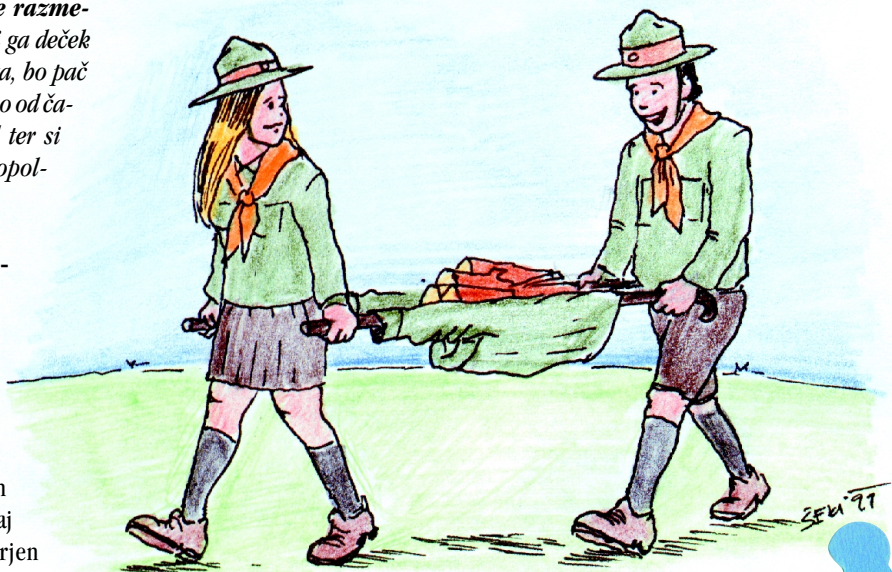
skavtski znak. Srajca je bila prav tako rjavozelene barve, imela je dolge rokave in dva žepa na prsih. Okrog vratu so skavti nosili trikotno ruto v barvi enote. Nosili so jo podobno, kot jo nosimo danes, zvito in pod ovratnikom srajce, spredaj pa je bila spojena z usnjenim obročkom, ki je bil ponavadi rjave barve. Vsak konec rute so zavezali v majhen voz, ki je skavta spominjal, naj stori vsak dan vsaj eno dobro delo. Skavtske hlače so bile kratke in enake barve kot srajca. Deli kroja so bili tudi piščalka, ki so jo privezali na vrvice, nosili okrog vratu, usnjen skavtski pas s sponko, na kateri je bil znak lilije, in rjavozelene dokolenke. Čevlji so morali biti rjavi, skavti pa so nosili še približno 170 centimetrov dolgo skavtsko palico in nekatere druge uporabne stvari, kot so na primer vr-

nož, vžigalice in svež robec. Skavtinje so imele enak kroj, le da so namesto srajce nosile bluzo, namesto hlač pa krilo.

Tako uniformo pa so lahko nosili šele izvidniki in planinke, to so skavti in skavtinje od dvanajstega do osemnajstega leta. Mlajši (volčiči in čebelice) so imeli namesto skavtskega klobuka temno modre baretke, na katerih je bil znak volčičev ali čebelic. Tudi njihova uniforma je bila modre, ne pa rjavozelene barve.

Samo črne ne!

Na začetku je bila gozdovniška uniforma podobna skavtski. Do 17. leta starosti so gozdovniki nosili kratke hlače temnejše barve, starejši pa jahalne hlače s črnimi volnenimi dokolenkami. Gozdovniška srajca je bila olivno-

2011

zeleno barve, tako kot skavti pa so okrog vratu nosili ruto v barvi svojega rodu. Barve so bile različne, le črna je bila prepovedana, tudi pri njih pa je bila ruta speta z usnjenim obročkom. Na začetku so tudi gozdovniki nosili klobuk, pozneje (v tridesetih letih) pa ne več.

Gozdovnice so nosile temnomodro nagubano krilo, olivnozeleno bluzo, nogavice pa so bile tako kot pri fantih črne barve. Poznali so tudi slavnostno uniformo, ki sicer ni bila obvezna. Dodan ji je bil suknjič, ki je bil pri dekletih tako kot krilo temnomodre barve.

Klobuk lahko služi tudi za prenašanje vode!

Skavti so bili zelo ponosni na svoje uniforme. V priručniku za skavte pripravnik lahko med drugim preberemo: *»Tvoj kroj naj bo viden znak, da čutiš resnično bratstvo do vseh tovarišev skavtov, brez ozira na to, ali so revni ali bogati. Med njimi v kroju ni razlike.«*

Skavtska in gozdovniška uniforma je bila tudi praktično uporabna. V skavtskem priručniku je zapisano: *»Skavtski klobuk služi prav tako dobro proti dežju, kakor tudi proti premočnemu soncu.«*

Uporaben je bil za prenašanje vode, v skrajni sili pa tudi za pitje iz njega. Srajca je lahko služila tudi pri pripravi zasilnih nosil. O ruti pa piše, da jo lahko *»koristno uporabljamo za razne gozdne igre, za prvo pomoč, da si čez noč prevežemo lase ali pa glavo, da si v mrazu prevežemo ušesa ipd.«* Skavtska palica je bila uporabna pri postavljanju šotorov, izdelavi nosil, imobilizaciji zlomljene noge, nanjo pa so lahko tudi zapisovali pomembne podatke. Piščalko pa so uporabljali za signaliziranje.

Samo s popolnim krojem

Skavtska pravila so določala, da je treba kroj nositi na četnih in stegovih sestankih in prireditvah ter na vseh skavtskih izletih (tudi če je bil udeleženec en sam). Dovoljeno je bilo nositi samo popoln kroj (ne pa mešanje z drugimi deli civilne obleke, kot so pisane nogavice ali navaden površnik). Zunaj skavtske organizacije pa so morali biti skavti v navadni obleki in ne v kroju.

Skavti so morali svoj kroj čuvati, morali so biti pozorni na strgane šive, slabo prišite gumbe, na madeže in zmečkano blago. Kroj je moral biti vedno čist in v popolnem redu, malenkosti so si zakrpalali sami. Tistim, ki so si to lahko privoščili, so svetovali, naj si kupijo dva kroja, enega za vsak dan (za izlete, tabore), drugega pa za posebne priložnosti (slavnostne prireditve).

Od tega, ali so bili oblečeni v kroj ali ne, je bil odvisen tudi

skavtski ali gozdovniški pozdrav. Oblečeni v civilne obleke so se namreč pozdravljali drugače, kot če so bili oblečene v kroje. O njihovih pozdravih pa bomo spregovorili prihodnjč.

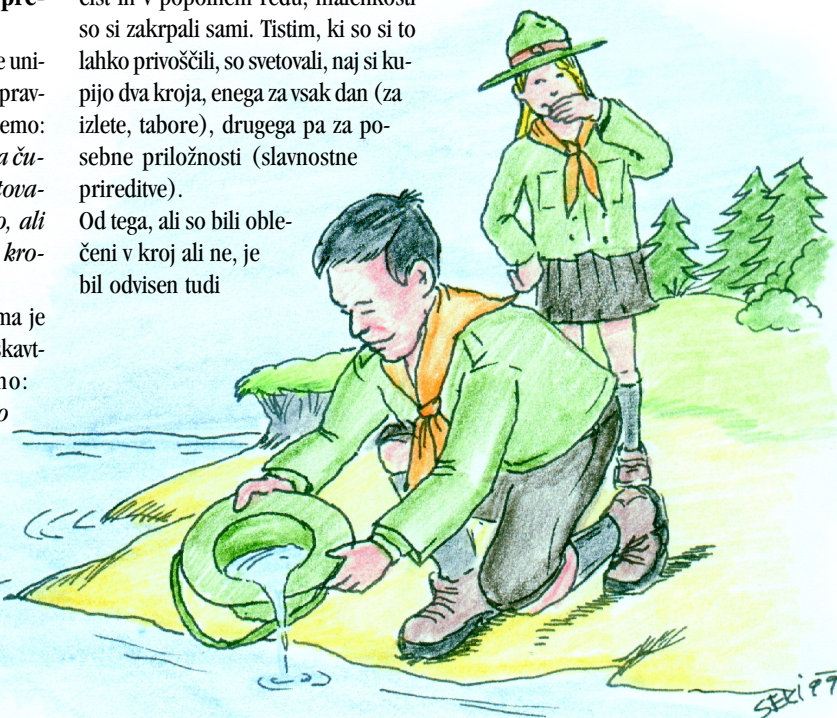
Špela

Ilustriral Šeki

Literatura:

(1939) *Kaj zna skavt III. reda. Priručnik za skavte pripravnike.*

Mira Grašič, Marjan Matjašič (1990): *Skavti in gozdovniki na Slovenskem. Maribor.*

Kaj je pritožuješ? Morda ti zdaj res ne gre najbolje, a novo leto bo prineslo boljše čase. V šoli ti bo šlo odlično, prav tako v ljubezni (namig: sreča se ti bo najprej nasmehnila na zimovanju).

Kar prekipel boš od energije. Nekateri, predvsem stariši in učitelji, tega sicer ne bodo najbolje razumeli, ti se pa kar nič ne vznemirjaj zaradi tega. Tudi oni so bili - ne tako dolgo nazaj - v tvojih letih.

ZGODBA O ... EVROPI

Kako je dobila ime naša celina? Kot pravi grška pripovedka, po deklici s tem imenom, Europi, hčeri kralja Agenorja. Nekoč se ji je sanjalo, da v ženski podobi gleda dva dela sveta, Azijo in njej nasprotno kopnino, ki sta se prepirali, čigava je ona. Ena izmed žensk, bila je videti domačinka, se je nežno zavzemala zanjo, češ da je ona rodila in dojila tega svojega ljubega otroka. Tuja ženska pa jo je zgrabila s svojima rokama in ji dejala, da jo bo odnesla kot plen bogu Zeusu, ker da ji je tako usojeno. V sanjah se je Europi v srcu zbudilo čudno hrepenenje po tujki, zdelo se ji je, da se ji je smehljala z materinskim pogledom, in ko se je zbudila, je prosila bogove, naj ji te sanje obrnejo v dobro.

Jutro se je svitalo; jasna dnevna svetloba je zbrisala nočni blišč sanj iz dekličine duše, Europa vstane, se loti dela in se veseli svojega mladostnega življenja. Okrog nje se kmalu zbero njene vrstnice in tovarišice, hčerke iz najodličnejših družin, ki so jo ponavadi spremljale k zbornim plesom, k daritvam in na sprehode.

Tudi zdaj so prišle, da povabijo svojo gospodarico na sprehod čez dišeče travnike ob morju, kjer so se navadno shajale deklice iz okolice in se veselile nad bujno rastjo cvetja in nad glasnim šumenjem morja. (...) Z vriskajočimi klici se razkropijo deklice na vse strani in vsaka izmed njih si poišče cvet, ki ji je najljubši. Ta je trgala bleščeče narcise, druga si je poiskala hijacinte, ki diše po balzamu, tretja si je izbrala nežno cvetje vonjive vijolice, spet drugim je bila všeč dišeča materina dušica, nekaterim pa je ugajal zlati vabljivi žafran. Tako so deklice letale sem in tje, Europa pa je kmalu našla svoj cilj: stala je kakor med gracijami boginja ljubezni, dvignjena nad svojimi tovarišicami in držala visoko v roki šopek vrtnic.

Ko so natrgale dovolj cvetja, so deklice - s svojo kneginjo v sredini - posedle v travo in začele plesti vence, da jih obesijo na zelena drevesa v zahvalo nimfam teh livad. Vendar jim ni bilo dano, da bi se dolgo veselile nad tem cvetjem, kajti v brezskrbno dekliško Europino življenje je nenadoma posegla usoda, ki so ji jo prerokovale sanje minule noči. Zeusa, Kronosovega sina, so zadele puščice boga ljubezni, ki so edine mogle premagati tudi nepremagljivega očeta bogov, in očarala ga je lepota mlade Europe. Ker pa se je bal jeze ljubosumne Here in tudi ni smel upati, da bo mogel omamiti

nedolžno dekličino dušo, si prekaljeni bog izmisli novo zvijačo. Spremeni se v bika. A v kakšnega bika! Ne v takega, kakršen stopa po navadnih travnikih, kjer se pase, ali vprežen v jarem vleče težko naloženi voz. Ne, spremeni se v velikega, krasnega bika, z napetimi mišicami na vratu in s polnim podvratnikom; rogovi so mu bili ljubki in majhni, kot da jih je roka izstružila, in prozornejši kot čisti dragulji; barva njegovega telesa je bila rumeno zlata, samo na čelu se mu je svetila srebrno bela lisa, podobna zvitemu roglju rastočega meseca; modrika-ste, od hrepenenja žareče oči so se mu vrtele v glavi.

Zeus, spremenjen v bika, se je pomešal med čete Evropeinega očeta kralja Agenorja, in se približal deklici. Europa in njene prijateljice so občudovale plemenito žival in njeno mirno vedenje. Ker je bil bik tako krotak, ga je Europa začela božati in si ga je celo upala poljubiti na čelo. Ko se je bil ulegel k njenim nogam, je rekla svojim prijateljicam:

»Pridite bliže, drage tovarišice, zajahajmo tega lepega bika in se zabavajmo. Mislim, da štiri lahko sedemo na njegov hrbet, ki je širok kakor kakšna ladja. Tako krotak je na pogled, tako prijazen, prav nič podoben drugim bikom. Zares, razum ima kakor človek, edino, kar mu manjka, je dar govora!«

Ko je to rekla, je vzela tovarišicam vence iz rok in jih enega za drugim obesila biku na povešene roge. Nato se je smehljaje zavihтела na njegov hrbet, medtem ko so njene prijateljice začudeno in neodločno gledale. Ko je biku uspelo, kar si je želel, je skočila s tal. Skrajaj je le počasi stopal z deklico na hrbtu, vendar tako, da ga njene prijateljice niso mogle dohajati. Ko pa je imel travnike za sabo in golo obalo pred sabo, je pospešil tek, da ni bil več podoben dirjajočemu biku, marveč letečemu konju. In preden se je mogla Europa zavesti, se je z enim skokom pognal v morje in s svojim plenom odplaval. Deklica se je z desnico držala za en rog, z levico pa se je opirala na hrbet. V njeno obleko je pihal veter kakor v jadra. Plaho se je ozirala nazaj k obali in zaman klicala tovarišice. Voda je valovila okoli bika, ki je urno plaval, in deklica je v strahu pred razburkanimi valovi vzdigovala noge. Toda žival je plavala kakor ladja: kmalu je obala izgnila, sonce je zašlo in v somraku nesrečna deklica ni videla nič drugega okrog sebe kakor valove in zvezde nad sabo. tako je bilo tudi, ko se je jelo daniti; potem je še ves dan plavala dalje po neskončnem morju, sedeč na živali, ki je znala tako spretno rezati valove, da niti ena kapljica ni oškropila njenega ljubljenega plena. Naposled sta proti večeru prišla do neke daljne obale. Bik stopi na kopno, nežno odloži deklico pod košatim drevesom in izgine njenim očem. Namesto njega stopi k deklici krasen mladenič, podoben bogovom, in ji pojasni, da je vladar na otoku Kreti in da jo bo varoval, če ga osreči s tem, da bo njegova. Europa mu v svoji obupni zapuščeni seže v roko, v znamenje, da privoli. Tako je Zeus dosegel

svoj cilj. Potem je spet izginil, kakor je bil prišel.

Sredi dneva se je Europa v njen neznanj deželi zbudila iz dolge omame in obžalovala, da je pozabila na otroško ljubezen in da je raje plavala na hrbtu bika skozi neskončne valove kot da bi na varnem trgala mlado cvetje.

»Oh, če bi zdajle prišel tisti prekleti bil,« vzklikne vsa obupana, »kako bi ga pognala! Ne bi odnehala, dokler ne bi zdrobila rogov pošasti, ki se mi je malo prej zdela še tako ljubka! Prazna želja! Zdaj, ko sem tako nesramno zapustila dom, kaj mi drugega ostane, kot da umrem? Če me niso vsi bogovi zapustili, tedaj mi pošljite, o nebeščani, leva, tigra! Morda ju razkači polnost moje lepote, in mi ne bo treba čakati, da bo strašna lakota razjedla ta cvetoča lica!«

A od nikoder nobene zveri; nasmejana in mirna je ležala tuja pokrajina pred njo in z brezoblačnega neba je sijalo sonce.

Kot da so jo napadle erinije, plane deklica kvišku. »Uboga Europa,« vzklikne, »ali ne slišiš glasu svojega očeta, ki je daleč od tod in te preklinja, če ne napraviš konca svojemu sramotnemu življenju. Ali ti ne kaže onegale jesena, na katerega se s svojim pasom lahko obesiš? Ali

ti ne kaže one koničaste skale tamle, s katere te en sam skok more pokopati v morskih valovih? Ali raje hočeš biti priležnica barbarskemu knezu in kot sužnja iz dneva v dan prestri odmerjeno količino volne, ti, hči mogočnega kralja?«

Tako se je nesrečna, zapuščena deklica mučila z mislijo na smrt, in vendar ni imela poguma, da bi umrla. Tedaj nenadoma zasliši skrivnostno, posmehljivo šepetanje za hrbtom. Misleč, da kdo prisluškuje, se preplašena ozre. V nadzemskem sijaju vidi boginjo Afrodito, ki stoji pred njo, in njenega malega sina, boga ljubezni, s povešenim lokom. Na ustnicah boginje je bil še smehljaj, ko je spregovorila: »Ne jezi in ne huduj se več, lepa deklica! Bik, ki ga sovražiš, bo prišel in ti nastavlil svoje roge, da jih polomiš; jaz sem ti poslala one sanje v hiši tvojega očeta. Potolaži se, Europa! Zeus je tisti, ki te je ugrabil. Ti si zemeljska žena nepremagljivega boga. Tvoje ime bo nesmrtno, zakaj tuji del sveta, ki te je sprejel, se odslej imenuje Europa!«

Opombe:

- Zevs (Zeus): najvišji bog pri Grkih, kralj bogov in ljudi
- Hera: Zevsova žena

- erinije: grške boginje maščevanja; zasledujejo in kaznujejo vsakogar, ki se je pregrešil proti moralnim zakonom
- Afrodit: grška boginja ljubezni

Ilustrirala **Milanka**

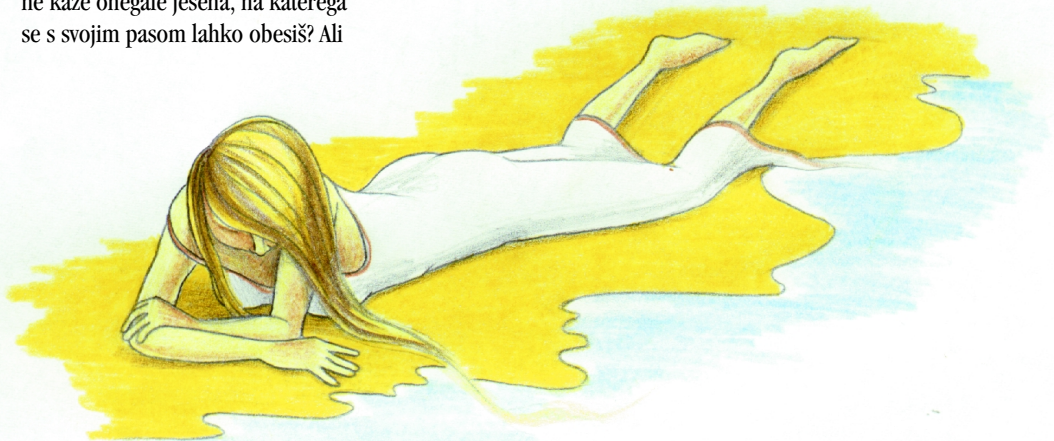
Pripovedka o Europi je iz knjige »Najlepše antične pripovedke« Gustava Schwaba. Izšla je leta 1990 pri Mladinski knjigi v Ljubljani.

Če boš v teževah, se kar pogovori z vodnikom - včasih je to najbolje, da ugotoviš, da tvoje težave pravzaprav niso tako zelo velike. Poleg tega ti bo nasvet izkušenega lahko še prav prišel.

Se ti zdi, da preveč garaš in da ne zmoraš več? Veš, vsakomur se kdaj pa kdaj zdi tako, toda z malo dobre volje se da vse premagati. Sicer pa - do novega leta ni več daleč, takrat pa si lahko privoščiš počitnice.

OTROCI Z EPILEPSIJO

»Med množico ljudi in avtobusov je ležal na tleh prileten moški. Opazil sem, da je še nekajkrat trzil z udi, bil je modrikast v obraz in na hlačah je bilo videti, da se je pomočil. Po obrazu je bil ves krvav, krvavel pa je tudi iz ust, ker se je ugriznil v jezik, in je bil nezavesten.« Tako dr. Branislav Cvetko opisuje epileptični napad nekega moškega, ki je bil na počitnicah v Grčiji. Kot še piše, se mu je najbolj vtisnilo v spomin to, da se je okrog nezavestnega moškega zbrala množica ljudi, ki niso prav nič vedeli o epilepsiji in o tem, kako bolniku pomagati.

Včasih so verovali, da epilepsijo povzroča demon, ki je napadel bolnika (od tod star izraz »demonška bolezen«). Bolnika so skušali odrešiti tudi s tem, da so mu vrtali v lobanjo, kar naj bi demonu omogočilo, da bi lahko zapustil svojo kletko v glavi, kamor se je ujel. Tudi eden izmed slovenskih izrazov za epilepsijo, »božjast«, izhaja iz verovanja, da je ta bolezen posledica volje posebnih, božjih sil. Za človeka, ki je imel epileptični napad, so včasih dejali, da ga je »vrglo po božje«. Drugi slovenski izraz za to bolezen, »padavica« je povezan z enim izmed simptomov, padanjem. Izraz epilepsija pa izvira iz grškega epilambanein, kar pomeni nenadoma zagrabit.

Kakšne so značilnosti bolezni?

Epilepsija prizadene približno en odstotek ljudi. Njena značilnost so **ponavljajoči se napadi**, ki so posledica pretirane dejavnosti možganskih celic.

Zgoraj je opisana najbolj znana vrsta napadov, pri kateri bolnik nenadoma pade v nezavest. Njegovo telo zajamejo krči, zaradi česar se lahko ugrizne v jezik, pomoči in/ali spusti blato. Po obrazu je modrikast. Ta napad je lahko zelo nevaren, saj se pri padcu lahko poškoduje, poleg tega pa obstaja nevarnost zadušitve. Bolniku je zato treba **sprostiti dihalne poti** (obr-

nemo ga na stran, spodnjo čeljust mu potisnemo naprej). Ne pomeni pa nujno vsaka nezavest epilepsije! Nezavest je lahko tudi posledica pomanjkanja kisika v možganih, pretresa možganov ali sladkorne bolezni.

Druga pogosta oblika napada je **odsotnost**, kratka motnja v zavesti. Bolnik ne odgovarja na vprašanja in ne ve, kaj se okoli njega dogaja. Odsotnost lahko spremljajo tudi blagi krči, ki se kažejo kot utripanje z vekami, cmokanje, stresljaji po obrazu.

Poleg teh obstaja še več drugih oblik napadov, na primer tisti, ki prizadejejo le določen predel možganov

Ena izmed oblik epileptičnega napada je tudi odsotnost

(predel za gibanje udov, za govor, predel čutil) in katerih simptomi spremenjajo bolnika pri njegovi polni zavesti.

Kdo lahko zboli za epilepsijo?

Epilepsija je posledica motenj v delovanju možganov. Pri nekaterih bolnikih se napadi pojavijo sami so sebi, brez nekega poznanega razloga, kar je lahko povezano z dednostjo. Na nastanek epilepsije pa lahko vplivajo možganske poškodbe (porodne poškodbe, vnetja, poškodbe glave, možganski tumorji).

Kako živeti s to boleznijo?

Danes lahko epilepsijo zelo učinkovito zdravijo. Za bolnike je najpomembnejše, da živijo normalno in hodijo v šolo ali službo.

Poleg zdravljenja s tabletami je pomembno, da se bolnik izogiba situacijam, ki lahko sprožijo napad. Izogibati se mora alkoholu, kajenju in drogiranju. Paziti mora na to, da je spočit in naspan. Pri nekaterih bolnikih lahko napade sproži hitro utripanje svetlobe (odsev sonca na nemirni gladini vode, gledanje televizije) ali pa poseba vrsta glasbe (zgodilo se je, da je pri neki ženski napade sprožila orgelska glasba v cerkvi).

Epileptične napade so imeli tudi nekateri slavni možje v zgodovini, med njimi slavni vojskovođa **Aleksander Veliki**, rimski državnik **Julij Cezar**, ruski pisatelj **Fjodor Mihajlovič Dostojevski**, matematik in filozof Blaise Pascal, slikar **Vincent van Gogh** in italijanski glasbenik **Niccolò Paganini**.

Odzivi družbe

Epilepsijo družba pogosto sprejema s predsodki in diskriminacijo, ki je največkrat posledica strahu in neznanja. V neki slovenski srednji šoli si na primer učenci še dan potem, ko je njihova sošolka doživela epileptični napad, niso upali stopiti v razred.

Težave pri sprejemanju epileptičnega otroka v razredu pa imajo tudi učitelji. Neka dijakinja je epileptični napad doživela med pisanjem kontrolne naloge. Vnovične možnosti za pisanje ni dobila. Učitelj je njen izdelek upošteval in ga ocenil z nezadostno oceno. Odlične učenke, posebej nadarjene za književnost in umetnost, pa zaradi epileptičnih napadov niso sprejeli na neko gimnazijo. Vodstvo šole se pred to odločitvijo ni posvetovalo z zdravnikom.

Zaradi odzivov družbe so otroci z epilepsijo posebej ranljiva skupina. Za-

radi zaščitniškega vedenja doma in v šoli ter diskriminacije imajo pogosto negativno podobo o samih sebi. Pri njih so zato pogostejše čustvene težave, težave pri učenju, motnje pozornosti in spomina ter vedenjske težave. Pretirana skrb bolniku ni koristna. Dobro pa je, da so njegovi bližnji, učitelji in sošolci seznanjeni z boleznijo in s koristnimi ukrepi ob morebitnem napadu.

Špela

Ilustrirala **Alenka**

Vira:

Branislav Cvetko (1997): Knjiga o epilepsiji. Rašica.

Igor M. Ravnik (1999): Živeti z epilepsijo - tudi v šoli. V: Različnim otrokom enake možnosti (Anica Mikuš Kos). Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.

Učenci si ne upajo v razred, ker je njihova sošolka prejšnji dan doživela epileptični napad in pri tem padla v nezavest

BLOŠKI SMUČAR

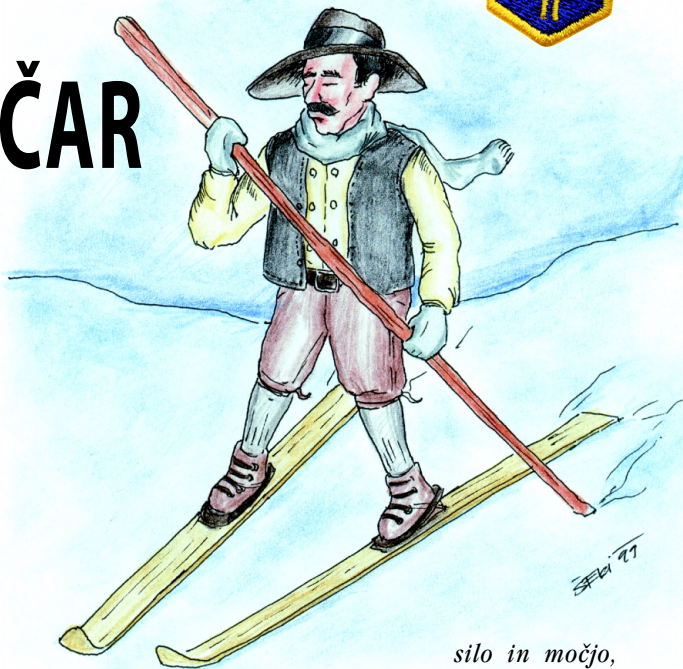
Smučanje v Sloveniji je staro že najmanj tri stoletja. Janez Vajkard Valvasor je namreč v svoji »Slavi vojvodine Kranjske«, ki je izšla leta 1689, opisal »čudno hojo po zasneženih gorah«, in sicer bloško smučanje. Njegov zapis je najstarejši dokument o rabi smučí v Srednji Evropi.

Bloško planoto (blizu Cerkniškega jezera) v hudih zimah tudi od štiri do pet mesecev prekriva sneg, popotovanje po tamkajšnjih krajih je zato oteženo. »Na Blokah je burja doma,« pravijo domačini, ljudski pregovor pa, da traja zima na Blokah devet mesecev, tri mesece je pa mráz. Snežni zameti so lahko visoki tudi do pet metrov. Nekoč (leta 1895) je tam zapadlo toliko snega, da so bile vse poti dva tedna neprehodne. Domačini so si zaradi teh okoliščin omislili smučí oziroma daljše lesene deščice za hojo po snegu.

Kar urno po hribu navzdol!

Bloške smučí, kot jih opisuje Valvasor, so bile preproste, od 150 do 160 cm dolge lesene deščice, spredaj zakrivljene navzgor in na sredi opremljene z usnjenim jermenom, kamor so vtikali stopala. Uporabljali so jih predvsem za hojo. V globokem snegu so olajšale hojo po opravih, na primer do sosedá, do mlina, trgovine, na lov ali v cerkev. Smučarji pa so se kmalu izurili tudi za spust po strmih pobočjih, pri čemer so si pri spreminjanju smeri vožnje pomagali z dolgo palico. Kot je zapisano v Slavi vojvodini Kranjski:

»K temu ima kmet še čvrsto gorjačo v rokah; to si nastavi pod pazdubo, pa se drži ob nji močno nazaj, da mu je za oporo in krmilo, in tako se driča, labko bi zapisal tudi smuka ali leti po najbolj strmem pobočju. Zakaj v tem, ko stoji na deščicah in se prav trdno, z vsó močjo naslanja na gorjačo, jo reže tako urno navzdol, da presega skoraj vsako domišljijo in v hitrosti nič ne zaostaja za tistimi, ki se na Holandskem z drsalkami vozijo po ledu. Vsak trenutek se utegne izogniti vsemu, kar mu je na poti, bodi že drevo ali skala, bodi kaj drugega takega. Noben hrib mu ni prestrm, noben z drevjem tako gosto porasel, da se ne bi mogel na ta način dričati po njem. Zakaj kjerkoli mu stoji kaka ovira na poti, povsod je kos svoj smuk po kačje kljukati in vijugati. Če pa je pot povsem prosta in brez opotike, se drevi lepo naravnost, in sicer venomer tako stoje in navzad oprt na gorjačo; te se drži možak s tolikšno

silo in močjo, tako čvrsto in trdo, ko da ne bi imel nobenega uda in nobenega sklepa.« Smučí so izdelovali iz brezovega, bukovega, javorovega ali jesenovega lesa. Za krivljenje sprednjih koncev so uporabljali različne tehnike. Dali so jih v gnoj ali v segreto peč, upogibali v vreli vodi ali vpenjali med late v kozolcu.

Za pustni torek vsi na smučí!

Poleg tega, da so z njimi hodili, so smučí služile tudi za prevoz tovora, za igro, zabavo in tekmovanja. Veselo je bilo na snegu zlasti od pustnih torkih. Takrat so se smučali in sankali kar ure in ure. Druge dni starši niso radi videli, če so se otroci za razvedrilo smučali, drsali in sankali (bilo jim je škoda obutve), za pustni torek pa so jih kar spodbujali k temu. Verjeli so namreč, da je to dobro za zemljo in da bodo zato lan, ajda in drugi pridelki bolj zrasli.

Prvi Evropejci na smučeh

Kdaj so prebivalci Bloške planote začeli uporabljati smučí, ni znano, ver-

Veselite na pustni terek

jetno pa je to bilo več stoletij pred Valvasorjem. Nekateri strokovnjaki zatrjujejo, da so, če izvzamemo nordijske narode (zlasti Laponce in Norvežane) naši predniki, živeči na Bloški planoti, prvi v Evropi uporabljali smuči kot prometno sredstvo in kot pripomoček za športno razvedrilo. Je potem kaj

čudnega, da je smučanje še danes naš nacionalni šport?

Na Blokah ena, v Skandinaviji pa dve palici

Tudi na vprašanje, od kod se je smučanje razširilo v naše kraje, ni znansveno potrjenega odgovora, domneva-

jo pa, da iz Rusije. Zanesljivo je le, da se je bloško smučanje razvilo neodvisno od skandinavskega, kjer so bile smuči bistveno drugačne, dolge in ozke, poznali so dve palici, Laponci pa so imeli na drsni plošči smuči napeto kožo teleta severnega jelena.

Sicer je dežela, kjer so pred približno 4.500 leti nastale smuči, Severna Koreja. Ko so se od tam širile naprej, se je njihova oblika spreminjala, in sicer glede na obliko terena. Na velikih ravninah so bile smuči vse daljše in ožje, saj se smer ni spreminjala naenkrat in v ostrih ovinkih. Bolj razgibane terene z vzponi, spusti in ostrimi spremembami smeri pa so lažje premagali s krajšimi in širšimi smučmi, kakršne so tudi bloške.

Ostalo jih je le še nekaj

Vse do konca 19. stoletja se raba smuči ni razširila tudi na druge slovenske pokrajine. Razlog za to je verjetno v tem, da je bila Bloška planota v tednih hude zime težko dostopna in nekako odrezana od sveta. Tam pa je bila raba preprostih, doma narejenih smuči še na začetku tega stoletja zelo razširjena. Danes starih bloških smuči ni več, razen redkih, ki so ohranjene v muzejih. Med drugo svetovno vojno je namreč okupator izdal zakon o obvezni oddaji smuči, pa so jih kmetje raje sami uničili, kot da bi jih izročili sovražniku.

Špela

Ilustrirala Šeki in Neva

Vir:

(1989) Mednarodni simpozij: Bloško smučanje - dediščina in izziv (več avtorjev). Ljubljana: Univerza Edvarda Kardelja.

Vidiš, pa je le šlo! V letu 2000 bo še bolje, vsaj tako zdaj kažejo zvezde. Malo odmora si vzemi, pojdi na novoletno čajanko - po novem letu se pa kar spet loti solskega dela!

Končno je nastopil tvoj čas. Nekaj časa ti bo vse teklo kot po maslu. Le v šoli se boš moral malo bolj potruditi, pa bo vse v redu. Čaka te torej kar uspešno leto!

ZAVOZLANO

Dobro si oglej ilustracijo na teh dveh straneh in povej, kateri ljudje se na smučišču ne vedejo po pravilih. Rešitve nam pošlji na Gozdovnikov naslov.

Ilustriral Šeki

NAŠE VEŠČINE

2. list / uporabnik računalnika

3. list / informatik

Zagotovo si že kdaj zaigral kakšno igrico na računalniku, ali pa malo pobrskal po internetu in na računalnik napisal domačo nalogo. Si se pa že kdaj vprašal, kako računalnik deluje ali pa zadnjič nisi razumel sošolca, ki je nekaj govoril o svojem »pentiumu z 21-inčnim monitorjem«?

Pa kaj za vraga je v tej škatli?

V računalniku ali škatli, v kateri je veliko med seboj povezanih različnih ploščic in žičk, vsaka stvar opravlja svojo funkcijo. Tako kot mi, ima tudi računalnik možgane. **Mikroprocesor** (ali krajše: procesor), nadzira delovanje računalnika. Od njega je deloma odvisna tudi hitrost računalnika. Procesorji se razlikujejo po frekvenci delovanja. Sošolec je nekaj govoril o »štiristo megaherčnem Pentiumu« - zadnje čase najbolj razširjenem mikroprocesorju. In prav številka 400 pri prijatelju pomeni frekvenco, megaherti (MHz) pa so enota, s katero jo merimo (najdemo jo tudi pri radijskih postajah). Mikroprocesor je priključen na **osnovno (matično) ploščo**, ki povezuje vse te žičke in ploščice med sabo, tako da računalnik deluje kot celota.

Tako kot naši možgani, si tudi računalnik marsikaj zapomni. To funkcijo pri njem opravlja **trdi disk**. Njegova naloga je, da si na primer domačo nalogo, ki smo s pomočjo računalnika naredili pred tednom dni, shrani, in če en teden si jo lahko zopet ogledamo. Velikosti diskov merimo v byte-ih (bajtih), ker pa so velikosti vedno več-

je, se uporablja enota megabajt (1 MB = 1 milijon bajtov) ali že kar gigabajt (1 GB = 1000 milijonov ali milijarda bajtov). Ja, sošolec je nedavno kupil disk velikosti kar 15 gigabajtov.

Hitrost računalnika pa je odvisna tudi od **RAM-a ali pomnilnika**, ki ga računalnik potrebuje, da si med izvajanjem programov začasno hrani podatke. RAM je nekakšna različica pisalne mize, ki čez dan služi za odlaganje papirjev, svinčnikov in skodelic. Zadnje čase velikost pomnilnika sega od 32 do 128 megabajtov, izdelan pa je v obliki za prst dolgih modulov, ki vsebujejo čipe.

Seveda pa so naše neposredne povezave z računalnikom **zaslon, tipkovnica in miška**. Zelo pomembno je, kakšen zaslon imamo, saj boljši in novejši zasloni manj škodujejo očem. Lepše in preglednejše je delati z večjimi zasloni, so pa zato občutno dražji.

Kaj pa CD-ROM, zvočna kartica?

Pravkar smo opisali osnovne dele računalnika. Da pa bi bilo delo z njim lažje in bolj zanimivo, uporabljamo tudi razne dodatke, kot so na primer CD-ROM, zvočna kartica, modem ...

CD-ROM je enota, namenjena prenosu podatkov med računalniki. Nandomestila je disketne enote, edina njena pomanjkljivost pa je, da zna samo brati zgoščenke, pa naj je na njih glasba ali igrice, ne pa nanje tudi zapisovati novih podatkov. **CD-R** pa so naprave, ki znajo tudi »speči« kakšno zgoščenko, a zato so tudi dražji, od 40.000 tolarjev naprej. **Zvočna kartica** je, tako kot pove že ime, kartica, s katero lahko poslušamo glasbo in

jo tudi ustvarjamo. Za priklop na internet (več o tem nekoliko pozneje) pa potrebujemo tudi **modem**. Ta nas najprej poveže z drugim računalnikom prek telefonske linije, pozneje pa je njegova naloga sprejemanje in pošiljanje podatkov med računalnikoma.

Da lahko nalogo še na papir spravimo...

Ne smemo pozabiti omeniti še **tiskalnikov**. Najpogosteje jih ločimo na tri velike skupine, odvisno od načina tiskanja barve na papir. Najbolj zastareli so iglični tiskalniki, ki jih povečini uporabljajo le še za tiskanje nalepk in položnic. Tako kot pisalni stroji tudi ti delujejo na pritisk. Iglice udarjajo ob trak, ki pusti sled na papirju. Kakovost tiska je pri njih slaba, pa tudi zelo glasni so.

Čisto drugačni so brizgalni tiskalniki, ki so dobili ime po svojem načinu delovanja. Iz malih šob brizgajo črnilo (lahko različnih barv) in na papirju oblikujejo črke in slike. Laserski tiskalniki pa so podobni kopirnim strojem. Tisk je izjemno kakovosten, hkrati pa so tudi med najhitrejšimi. Ti so najdražji, sploh tisti, ki omogočajo tudi barvno tiskanje.

Kaj pa je to »software«?

Zgoraj opisanim stvarjem pravimo hardware ali strojna oprema, ki pa za svoje delovanje potrebuje software ali programsko opremo. Npr.: z internetnim brskalnikom (programska oprema) povemo modemu (strojna oprema), kaj naj poišče na internetu.

Vsak računalnik ima svoj operacijski sistem - skupek programov, potrebnih za delo z njim. Najbolj razširjen operacijski sistem je **Windows** ali po slovensko **Okna**. Z njimi ste se zagotovo tudi vi srečali. Že pred leti je Microsoft (podjetje, ki izdeluje ta program, njen direktor pa je najbogatejši zemljan - **Bill Gates**) izdal različico Oken 3.1 in 3.11. Slednjih skorajda

NAŠE VEŠTINE

ne uporabljajo več, saj so jih nasledila Okna 95 in 98. Vsaka nova različica je prinesla uporabniku lažje in bolj prijazno delo. O njih je bilo napisanih kar nekaj knjig, ki jih imajo tudi v najbližji knjižnici. Kmalu pa bo Microsoft izdal novo različico. Imenovala se bo Windows 2000 in obljudljajo, da bo delo z računalnikom še lažje. Neki sem zasledil, da se je v zadnjih letih več pisalo o sistemu Windows kot pa o zdravlilu za raka. To je morda skrb zbujujoč podatek, ni pa nepričakovan, saj več kot 80 odstotkov računalnikov na svetu uporablja ta operacijski sistem. Drugih 20 odstotkov računalnikov uporablja manj razširjene in za uporabo težje operacijske sisteme. To so **DOS**, ki je že je bil pred leti najbolj razširjen, zdaj pa je skorajda izginil, **UNIX**, ki se uporablja predvsem za upravljanje delovnih postaj in strežnikov (računalnik, ki nadzira omrežje), njemu podoben je tudi **LINUX**. Ni bojazni, da bi kateri izmed njih prevzel vodilno vlogo med operacijskimi sistemi, saj se vsak uporabnik lažje znajde med Okni, kot pa med dolgimi ukazi, ki jih moramo podajati računalniku sami.

Po vsem svetu iz naslanjača

Že večkrat sem omenjal besedo internet, ki je mnogim že zelo znana. To je svetovni splet omrežij (med seboj povezanih računalnikov). Ste že pomislili, da bi vaš računalnik uporabili za nakup knjige, rezervacijo počitnic ...? Vse to je seveda mogoče, za to pa poleg računalnika potrebujete še **modem**, **telefonski priključek** in **dogovor s posrednikom vstopa v internet**. Najbolj razširjena posrednika v Sloveniji sta Arnes in SIOL. Arnes je državna ustanova. ki omogoča šolam (pozanimaj se, kako je s tem na vaši šoli), učencem in dijakom brezplačen priključek. To pomeni, da ni mesečne naročnine, ampak plačate samo telefonske impulze, ki znašajo toliko kot telefonski pogovori z sošolcem. SIOL pa je namenjen širši množici uporabnikov. Pri njem vsak mesec posebej plačujete naročnino in mesečno porabo (koliko ur na mesec ste brskali po internetu).

Ko ti posrednik omogoči vstop, se po modemu povežeš z drugim računalnikom (kako, ti pove posrednik) in že se lahko sprehajaš po vsem svetu. Za ogled spletnih strani potrebujete še internetni brskalnik (Internet Explorer ali Netscape

Navigator).

Kje začeti? Obstaja veliko izhodiščnih strani, ki vam prvi korak olajšajo. V Sloveniji se najpogosteje uporablja Mat Kurja (<http://www.matkurja.com>), kjer lahko najdete skorajda vse slovenske spletne strani. Z miško lahko klikate po posameznih skupinah ali pa kar neposredno poiščete stran z iskalnikom. V svetu sta najbolj znana iskalnika Yahoo (<http://www.yahoo.com>) in Altavista (<http://www.altavista.com>).

Tudi taborniki smo na spletu

Kako poiskati stran Zveze tabornikov Slovenije? V iskalniku Mat Kurja v prazen prostor vpišete besedo ZTS, klijete besedo »išči« in izpisali se vam bodo naslovi vseh strani, ki so kakor koli povezane z ZTS. Mimogrede, stran ZTS je na naslovu <http://www.zts.org>, koristna pa je tudi stran RutkaNET (<http://www.rutka.net>), kjer najdete veliko zanimivih stvari, ki vam pridejo še kako prav (pesmarice, dopisovanje z drugimi taborniki, podatke o akcijah ZTS, rodove strani...). Pozanimajte se tudi, kako je predstavitevni strani vašega rodu. Mogoče pa bi jih ti naredil? Prosi kakšnega računalničarja, naj ti kaj več pove o tem. Če pa imaš dostop do elektronske pošte, lahko pišeš tudi na moj naslov, objavljen spodaj.

Pisma brez znamk

Sem omenil elektronsko pošto? Ja, to je računalniško orodje, kjer za pošiljanje pisem ne potrebujemo znamk - v angleščini temu pravijo email (izg.: imejl). Potrebujemo samo poštni program (dobimo ga skupaj z brskalnikom), poštni predal in elektronski naslov in potem vsa pošta, ki je naslovljena na nas, pride v naš predal.

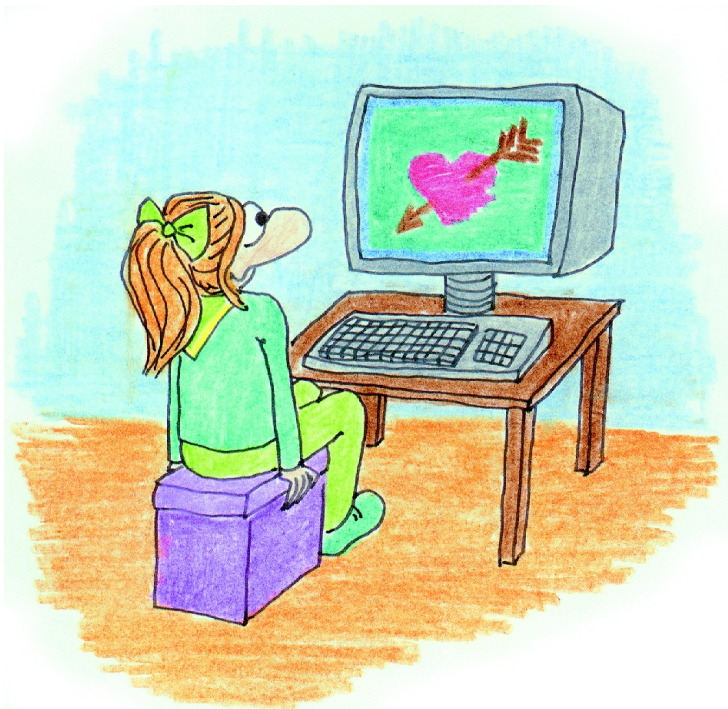
Moj elektronski naslov (robert@rutka.net) pove, da mi je ime Robert, rutka.net pa pove, da sem tabornik. Tudi ti lahko dobiš svoj naslov. Na Rutka-NEuT si poglej strani, kjer je to natančneje opisano in vsak dan boš lahko poslal ali prejel kakšno pisemce brez znamke.

Pravilno sedenje

S pravilno urejenim delovnim prostorom se lahko izognemo poškodbam, ki jih povzročata računalnik. Zamislite si, da ste pianist in da sedite za klavirjem – hrbet naj bo zravn, zapestja ravna, podlatti vzporedne tlom. Tipkovnica naj bo v isti višini kot komolec. Pravilno držo zagotovite s stolom, ki mu lahko naravnate višino in naslon. V sedečem položaju naj bi bile oči v višini zgornjega dela zaslona; gledanje rahlo navzdol je zelo udobno. Zaslon naj bo nekoliko nagnjen, tako da gledate naravnost vanj. Če ste kdaj poskušali gledati televizijo poleg okna, že veste, kakšne težave povzročata neposredna svetloba. Enako velja za računalnike. Tudi močna umetna svetloba otežuje branje zaslona, še posebno, če prihaja neposredno izpred zaslona ali izza njega. Boljša je svetloba s strani, najboljša pa odbita svetloba. Če težav s svetlobo ne morete rešiti, si pomagajte z posebnim filtrom iz stekla ali plastike, ki ga namestite na zaslon. Taki filtri pa nas obvarujejo tudi pred sevanjem zaslona. Najbolj pomembno pa je, da je zaslon dober. To pomeni, da ima zelo nizko sevanje elektromagnetnih valov. Vseeno pa je priporočljivo gledati v zaslon vsaj z razdalje 60 cm.

Če te še kaj več zanima o napisanem, mi piši na: robert@rutka.net.

Robert, Rod aragonitnih ježkov
Ilustrirala **Neva**

Lahko pošiljaš in prejemaš lepa sporočila

Pravilno sedenje ob računalniku

RAČUNALNIKI IN VI

Med taborniki smo naredili majhno raziskavo o njihovi uporabi računalnika. Zanimalo nas je predvsem, za kaj ga uporabljajo in koliko ur na dan preživijo pred zaslonom. Pokazalo se je tudi, da se zavedajo negativnih vplivov računalnika na zdravje. Sicer pa preberimo anketo.

Tamara Gostiša, Rod Sivega volka, Ljubljana

»Računalnik uporabljam za igranje igrvic. Preden je brat nekaj pokvaril, sem uporabljala tudi internet, predvsem IRC, na ta način sem se pogovarjala z drugimi. Če preveč časa preživiš za računalnikom, postaneš len in nič drugega se ti ne ljubi početi. Lahko te zasvoji, poleg tega si lahko pokvariš oči. Te vplive lahko zmanjšaš, če ga manj uporabljaš. Sama računalnik uporabljam največ pol ure na dan.«

Peter Lahajnar - Tiger, Rod aragonitnih jezkov, Cerklje

»Računalnik uporabljam predvsem za internet, in sicer za IRC. Pred računalnikom presedim približno dve uri na dan. Vem, da računalnik negativno vpliva na zdravje, zato sedim pravilno, kupil sem boljši monitor in filter za ekran.«

Meta Gorup - Lenuh, Rod mladi bori, Ajdovščina

»Kadar pridejo na obisk prijatelji, na računalniku igramo igrice. Sicer pa uporabljam internet, še posebej takrat, ko potrebujem kaj za šolo. Uporabljam WWW strani, elektronsko pošto, kadar pa nimam kaj drugega za početi, si čas krajšam z ircanjem. Doma imamo zaslon, ki ščiti oči, da pa bi

še bolj zmanjšala negativne vplive, tudi ne buljim v ekran preveč od blizu.«

Damjan Obid - Lišnk, Rod aragonitnih jezkov, Cerklje

»Pred računalnikom vsak dan preživim približno eno uro, uporabljam pa ga predvsem za pisanje tekstov, za igranje igrvic in internet. Vem, da računalnik slabo vpliva na zdravje, a doslej še nisem razmišljal o tem, kako bi te vplive zmanjšal.«

Urška Bertok - Miška, Rod Sivega volka, Ljubljana

»Računalnika ne uporabljam vsak dan, ampak približno dvakrat na mesec. Predvsem ga uporabljam za šolo - za učenje in za pisanje referatov. Internet sicer poznam, vendar ga ne uporabljam. Računalnik negativno

vpliva na zdravje, ker seva, pa tudi vid si lahko poslabša.«

Tina Lukman, Rod Sivega volka, Ljubljana

»Še do nedavnega sem računalnik zelo veliko uporabljala, saj sem pred njim preživela tudi do štiri ure dnevno. Največ sem ga uporabljala za internet (IRC), in zaradi visokih računov za telefon so mi zdaj starši za nekaj časa popolnoma prepovedali uporabo računalnika. Sicer pa računalnik uporabljam tudi za šolo. Pri likovnem pouku namreč pripravljamo referate o slikarjih in veliko podatkov dobim na internetu.«

Pri anketi so sodelovali **Robert, Tanja in Špela**
Ilustrirala **Alenka**

Dragi trot Skelo!

Sem nadebuden tabornik in me veseli vse, kar je v zvezi s taborništvom. Vendar pa drugi člani voda žal niso enako navdušeni nad taborništvom. Na vodova srečanja radi in redno hodijo, toda na vodove akcije ne pride nihče razen mene. Videti je, da jih ne zanimajo. Naš vodnik pa tudi že izgublja voljo, saj se mu ne ljubi pripravljati vodovih akcij, če nihče ne pride.

Miha, po taborniško Beli medved

Joj, o, joj! Veš, nisi edini s temi težavami, vendar pa mi je tvoje pismo všeč in sem se odločil, da ga objavim. Seveda pa odgovarjam vsem s temi težavami, tudi nekaj vodnikov je med njimi.

Problem ni enostaven, a razlogov zanj je lahko več. Mogoče je bila prva vodova akcija slabo pripravljena in se jih zato člani ne udeležujejo več, lahko da so akcije nezanimive za člane in jih ne pritegnejo in nenazadnje, člane voda je treba tudi primerno motivirati in navdušiti za akcijo. Morda je videti je, da je za vse to odgovoren vodnik, a ni tako. Tudi člani voda lahko s primernim odnosom poskrbite, da je akcija uspešna.

Tebi pa odgovarjam takole: ker si želiš na akcijo s člani svojega voda, se boš moral tudi ti potruditi, da se odločijo za akcijo. To bo zahtevalo nekaj priprav. V vodu najprej poizvej, kaj bi člani najraje počeli in kam bi najraje šli na izlet. Nato skupaj predlagajte vodniku svoje želje ali pa to stori sam. Nato pa moraš pomagati vodniku prepričati člane, da se akcije tudi

zares udeležijo. Lahko greste na primer samo z vlakom do Ljubljane in na hamburger ali pa v kino. Pomembno je druženje in dobra volja. Tudi če boste prvič le trije, je to že uspeh. Pomembno je, da ugotovite, kako lepo se lahko imate, če ste skupaj več kot le tisto četrtkovo uro po šoli. Upam, da bo to uspešen prvi korak k novim dogodivščinam. Člani, ki se bodo akcije udeležili, bodo še drugim povedali, kako zabavno je bilo v soboto na izletu. In ni vrag, da se na naslednji akciji ne bi zbrali še v večjem številu.

trot Skelo

Pisma s težavami in vprašanji za čebelnjak lahko pošiljate na Gozdovnikov naslov.

MEDENJAKI

Za slajše praznike si pripravimo medenjake. Zanje potrebujemo:

- 25 dkg medu,
- 40 dkg sladkorja v prahu,
- 1 jajce,
- 2-3 dcl mleka,
- 1 kg moke,
- 1 žličko sode bikarbone.

Sestavine zmešaj, naredi maso. Za pol ure jo postavi v hladilnik. Nato oblikuj piškote (oblikuješ lahko na primer zvezdice, luno, smreke, srčke, medvedke ...), položi na malo namazan pekač in postavi v pečico. Peci jih približno 15 minut pri temperaturi 160 stopinj.

Če želiš medenjake uporabiti za okrasitev jelke, jih še mehke prebodi in skozi njih potegni vrstico. Tako jih boš lahko obesil(a) na drevo. Labko jih tudi pobarvaš z barvami za okraševanje tort.

XUMINJA

Malo se moraš začeti brzdati, sicer utegnejo nastati nesoglasja med vama z vodnikom. Saj ni treba, da imaš vedno zadnjo besedo, ne?

TABORNIŠKA SMREKICA

Kako bomo letos okrasili smrekico? Tako kot vsa leta doslej ali nekoliko drugače? In če bo smrekica letos drugačna, kateri stil bomo izbrali?

Sama sem izbrala taborniški stil, za okraske pa sem uporabila stvari, ki sem jih našla v naravi. Prav so mi prišla tudi darila prijateljic. Krašenje smrekice je bilo skupinsko ter zato prijetno in zabavno opravilo.

Taborniška smrekica nima tipičnega podstavka, ampak »raste« iz velikega, votlega štora. V luknjo sem stresla vlažno zemljo, v katero sem nato dala smrekico. Tako ima dovolj vlage, da ji iglice še vse do marca ne bodo odpadle. Lahko pa smrekico zarinemo tudi v vlažno glino ali v vrečo z mivko, ki jo obložimo ali polepimo s predmeti iz narave.

Tla pod smrekico so prekrita z zemljo, storži, kamni, listjem, praprotoj, srobotom in drugimi suhimi vejami, bršljanom, vmes pa je tudi nekaj sveč, ki sem jih prostoročno oblikovala. Za popostritev poskrbi palček, ki je pravo gozdno bitje.

Okraski na vejicah so iz medenega testa (recept si preberi v taborniški kuhinji). Prijateljica Renata in njen sinček Žiga sta za obliko piškotov izbrala gozdne motive: ptičke, zajčke, medvedke, gobice, smrekice, pa tudi zvezde, luno in srčke. Pobarvala pa sta jih s pisanimi barvami za krašenje tort. Na nekaj vej sem namestila belo pobarvane kostonjeve ježke.

Povrh sem na veje položila vrvi, natrgano na tenke pramene, ki so videti kot laske. Na vrh smreke sem pritrdila glineno sovo.

Kako oblikujemo sveče?

Najprej segrej vosek, tako da se utekočini. Nato ga ohlajaj in med tem pridno mešaj, da se na vrhu ne naredi skorja. Ohladi ga toliko, da bo v dlani prijetno topel in da ga je mogoče oblikovati (če se lepi na roke, je še prevroč). Zdaj ga primi v roke in okrog stenja oblikuj svečo.

Za oblikovanje sveč lahko uporabiš parafinski ali medeni vosek. Parafinski vosek je najcenejši na bencinskih črpalkah, medenega pa lahko kupiš pri čebelarjih. Za stenj uporabiš navadno tenko bombažno vrvico.

Če želiš barvne sveče, stopljenemu voku dodaj voščene barvice.

Kako pobarvamo storže?

Storže lahko prebarvamo z belo šolsko kredo in jih nato (da ohranijo barvo) prelakiramo. Lahko jih pobelimo tudi tako, da jih preprosto pomočimo v barvo za beljenje sten in počakamo, da se posušijo. Enako naredimo s kosnjevimi ježki.

Na sprehodu v gozdu opazimo marsikaj, kar lahko uporabimo za okrasitev novoletne smrekice; ta na sliki naj bo samo za spodbudo za to, da se naučimo opazovati naravo in zajemati iz njene zakladnice.

Renata Bovhan

Foto Špela

Znašla se boč v nekakšni dilemi. Čeprav čedprav ti bodo sošolci govorili drugače, le misli s svojo glavo - boš že videla, da je odločitev prava.

V naše uredništvo je tokrat prispelo nekaj pošte. Špela in Nataša, tabornici Roda tolminskih puntarjev, sta sicer pozabili napisati, kdaj je bilo srečanje, o katerem pišeta, a njuno pismo vseeno objavljamo in ju pozivamo, naj nam še pišeta. Žal ni prostora za objavo vseh njunih fotografij. Drugo pismo pa nam je poslal Rok iz Raven na Koroškem. Pišite nam tudi drugi, z zimovanja in drugih tabornških akcij. Tudi fotografij in razglednic bomo v uredništvu zelo veseli!

Srečanje v ajdovščini

(4. srečanje severnoprimorskih GG-jev)

V soboto ob 9.30 smo se severno primorski taborniki zbrali na Predmeji nad Ajdovšlino. Vodniki so nas s pomočjo sestavljanek razdelili v skupine po osem ali devet članov. Nato smo se peš (grrr ...) odpravili na zelo naporen pohod na Čaven. Ko smo prispeli, smo po skupinah delali jambor, postavljali šotore in de-

lali ognje. Ko smo po dolgem času lačni in sestradani kot mesne lizike končali, smo se zagrebli za krožnike in ustanovili napad na pašto.

Nato smo se razdelili v 2 veliki skupini. Eni smo šli v gozd, kjer smo (bi mogli) se seznanili z gozdnimi čari (Lej jo, rožca!), ostali pa so se fajtali in drug drugemu kradli zastave (napad na štab). Nato sta se skupini zamenjali. Po tem so nas naši »novi« vodniki zbrali skupaj in po čredah smo se odločili, kaj bomo počeli zvečer. Sledila je fortna večerja, ki je vsebovala kraljico martadel in Jošt, najboljši sir (pa še kruh iz Mlinotesta ...). Nato smo mogli ob ognju zaigrati svoje skupinske umetnije (Žir je ZAKON, 1 min. molka za PRASCE, igra o vojaku, igre brez meja na temo »OSTRŽEK GRE V BOSNO«, nekaj skečev, petje ...). Nato smo šeeee malo zapeli in šli spat (klepetat in žurat!). »Zaspal« smo okoli desetindevetdesete ure. Vod MAT-MAT GRIZELDE so šli spat na bližnji hrib GOLAKE.

Zjutraj so nas nekateri ostali GG-ji že ob 6.30 zbudili. Nekateri pripadniki GG-jev so že navsezgodaj zjutraj pakirali spalke, kajti očitno so mislili, da NLP-jevci pridejo ponje že ob 6. uri. Ob poljubnem kajtu smo si privoščili

kruh in marmelado (zajtrk - njam, njam!). Nato smo »delali, kar je kdo hotel« do 9.00.

No ja šele čez pol ure je Urša zapiskala. Prišli smo v zbor in tam so rekli, da bomo po vodih (tapravih) šli na orientacijski tek (hoja) (šprint) (vse, samo TEK ne!). Kontrolne točke je bile zelo težko najti, pa tudi vprašanja so bila zelo težka (recimo). Po dolgem orientacijskem teku smo komaj prišli nazaj do kočice in tam z igrico napad na štab čakali (oz. čakamo) na, upam da fortno kosilo.

Špela in Nataša, Rod tolminskih puntarjev

Pohod po poteh partizanskih patrulj

Taborniki Roda KOROŠKIH JEKLARJEV z Raven smo organizirali tradicionalni tridnevni pohod.

V petek, 30. oktobra 1999 so se nam pridružili taborniki Roda Poldeta Eberleta - Jamskega iz Zagorja. Polde Eberle - Jamski je narodni heroj, ki je padel v Podgori pri Ravnah.

Z Raven smo šli na Obretanovo pod Uršljo goro, kjer imamo ravenski taborniki svoj dom. Med potjo smo obiskali nekaj partizanskih postojank. Zvečer so nam Zagorjani uprizorili enodejanko »Ranjeni partizan«, večer

pa smo popestrili s taborniškimi igrami.

V soboto smo skupaj šli v Podgoro in obiskali Eberletov grob, nato so se Zagorjani poslovili, nam pa so se pridružili naši MČ in skupaj smo se vrnili na Obretanovo.

Zvečer smo se razvedrili z različnimi igrami, v nedeljo pa smo šli v Kotlje. Kotlujci vsako leto zadnjo oktobrsko nedeljo praznujejo spomin na dan, ko so partizani za en dan osvobodili Kotlje. Udeležili smo se proslave in nato skupaj odšli domov.

Pohod je bil prijeten in poučen, ogledali smo si jesensko naravo, opazovali živali in se tudi zabavali.

Rok Franc, Rod Koroških jeklarjev

Na naš natečaj iz prejšnje številke pa se je odzvala Anita Lozar iz Roda mladib borov v Ajdovščini. Anita, članica voda Črvot, je po svoje pobarvala krog in nam poslala dve različici. Na njen naslov smo že poslali nagrado, in sicer kapo Zveze tabornikov Slovenije, da jo bo grela pozimi.

NEIZPROSNI SEVER - GOZDOVNIKU V IZZIV

Vsakdanje težave od nas zahtevajo veliko mero ustvarjalnosti in iznajdljivosti. In kdo ne bo iznajdljiv, če ne tabornik. Tudi knjiga Neizprosni sever na nek način opisuje prav vas, gozdovniki in gozdovnice. Je sinonim za ostro in strogo šolo, kjer se je v izrednih pogojih človek naučil premagovati največje napore in nevarnosti, da je preživel. Pripoveduje o dveh mornarjih, ki sta se skupaj s psom zatekla v objem neizprosnega severa.

Rešila sta se iz njegovih klešč, ker sta se z nevarnostjo pogumno spopadla in izkoristila v svojo rešitev pripomočke, ki jima jih je nudil sam sovražni sever.

Avtor knjige, legenda slovenskih predvojnih skavtov in tabornikov Pavel Kunaver - Sivi volk, je v knjigi zapisal: »Spričo teh strašnih naravnih sil, ki človeka obdajajo v polarnih deželah in zlasti na Grönlandu in spričo teh mogočnih, golih, z ledom ovenčanih gora šele spoznaš in se čудиš, kako si majhen. A že v naslednjem trenutku te prevzame neki posebni ponos, ko s svojim pogumom in razumom premaguješ še večje težave kakor živali, ki skrbijo samo za lastno življenje v boju za brano. Mi ljudje pa bodimo v te kraje tudi prostovoljno, žrtvujemo vse udobje, ki nam ga daje topli dom, urejena družba in domovina, da služimo znanosti in z njo ljudstvu.«

Na koncu je avtor še zapisal: »Pogumni, vztrajni in verujoči v končni uspeh kakor najboljši popotniki po neizprosnem severu moramo biti vsi!«

Pripravil Puky

2000

Staro
tisočletje
odhaja

⋮

GOZDOVNIK
za vedno
ostaja!